

Viktor Maziarchuk

04.08.2014

Ukraina sankcjonuje mechanizm stosowania sankcji wobec Rosji

Rada Najwyższa Ukrainy 11.08.2014 przyjęła jako podstawowy opracowany przez rząd projekt ustawy „O sankcjach”. Celem tego projektu jest obrona interesów i bezpieczeństwa narodowego, suwerenności i integralności terytorialnej Ukrainy, jej samodzielności gospodarczej, jak również zapobiegnięcie łamaniu lub przywrócenie naruszonych praw, swobód i interesów prawnych obywateli Ukrainy, społeczeństwa i państwa. Oczekuje się, że w najbliższym czasie Rada Najwyższa przegłosuje tę ustawę w drugim czytaniu w całości, oraz, że zostanie podpisana przez prezydenta.

Zgodnie z propozycjami rządu **sankcje mogą być stosowane wobec:**

1. obcego państwa;
2. zagranicznej osoby prawnej lub fizycznej;
3. obywateli Ukrainy, osób prawnych, utworzonych zgodnie z ustawodawstwem Ukrainy;
4. innych podmiotów.

Ponadto trzeba zaznaczyć, że stosowanie sankcji nie wyklucza stosowania innych mechanizmów, które będą kompleksowym uzupełnieniem dla zaproponowanego mechanizmu obrony Ukrainy.

Do tej pory na szczeblu ustawodawczym Ukrainy nie było określonego kompleksowego mechanizmu stosowania sankcji. W praktyce sankcje były stosowane wobec poszczególnych przedsiębiorstw zagranicznych na podstawie decyzji organów kontrolnych w ramach przysługujących im uprawnień. Dla przykładu, w trakcie wojny handlowej pomiędzy Ukrainą a Rosją, po wprowadzeniu licznych ograniczeń ze strony Rosji, w kwietniu 2014 roku Państwowa Inspekcja ds. Ochrony Praw Konsumenta na Ukrainie wprowadziła zakaz sprzedaży 18 rodzajów towarów (wyrobów czekoladowych, rybnych i surowcowych) produkowanych przez 7 rosyjskich przedsiębiorstw. Powodem wprowadzenia zakazu było niezgodne z ustawodawstwem¹, a konkretnie z obowiązującymi standardami – oznakowanie wyrobów.

Podstawy stosowania sankcji:

1. działania państwa obcego, zagranicznej osoby prawnej lub fizycznej, innych podmiotów stanowiących zagrożenie dla interesów narodowych, bezpieczeństwa, suwerenności i integralności terytorialnej, samodzielności gospodarczej, naruszające prawa i swobody człowieka, interesy społeczeństwa i państwa, prowadzące do okupacji terytorium, wyłączenia lub ograniczenia prawa własności, powstania strat majątkowych, stworzenia przeszkód dla stabilnego rozwoju gospodarczego, właściwej realizacji przez obywateli Ukrainy ich praw i swobód;
2. rezolucje Zgromadzenia Ogólnego i Rady Bezpieczeństwa ONZ;
3. uchwały i regulaminy Rady UE;
4. fakty potwierdzające naruszenia Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka, Statutu ONZ.

¹ Artykuł 38 ustawy Ukrainy „O bezpieczeństwie i jakości produktów spożywczych”, artykuły 15, 19 ustawy Ukrainy „O ochronie praw konsumentów” i przepisy „Regulaminu Technicznego”, dotyczącego zasad oznakowania produktów spożywczych, zatwierdzonego rozporządzeniem GosPotrebStandard Ukrainy z 28.10.2010 Nr 487, zarejestrowanego w Ministerstwie Sprawiedliwości Ukrainy 11.02.2011 r. pod Nr 183/18921.

Rząd proponuje **wprowadzenie 28 rodzajów sankcji**, które można podzielić na 5 kategorii:

I) Ograniczenia związane z prowadzeniem działalności na terenie Ukrainy:

- 1) blokowanie aktywów;
- 2) zaprzestanie wykonywania zobowiązań gospodarczych i finansowych;
- 3) ograniczenie operacji handlowych;
- 4) zakaz udziału w prywatyzacji, dzierżawie mienia państwowego;
- 5) ograniczenie lub wstrzymanie tranzytu surowców, lotów i przewozów na terenie Ukrainy;
- 6) unieważnienie lub wstrzymanie ważności licencji i innych zezwoleń (w tym specjalnych pozwoleń na korzystanie z zasobów naturalnych);
- 7) zakaz dokonywania zakupów w drodze zamówień publicznych od osób prawnych będących rezydentami obcego państwa;
- 8) wprowadzenie dodatkowych obostrzeń w dziedzinie kontroli ekologicznej, sanitarnej, fitosanitarnej i weterynaryjnej;
- 9) zakaz transferu technologii, praw związanych z obiektami prawa własności intelektualnej;
- 10) zakaz lub ograniczenie wchodzenia statków morskich na wody terytorialne lub portów Ukrainy oraz statków powietrznych do przestrzeni powietrznej Ukrainy, lub lądowania na terenie Ukrainy;

II) Ograniczenia związane z działaniem systemu bankowego:

- 11) zapobieganie wyprowadzaniu kapitału poza granice Ukrainy;
- 12) zakaz wydawania przez Bank Narodowy zezwoleń, licencji na dokonywanie inwestycji w za granicą, umieszczania waluty na rachunkach i lokatach za granicą;
- 13) wstrzymanie wydawania zezwoleń, licencji na wwożenie na Ukrainę z państwa obcego waluty lub wywożenie z Ukrainy waluty i ograniczenie wypłat gotówkowych, dokonywanych na podstawie kart płatniczych emitowanych przez państwa będące rezydentami państwa obcego;
- 14) zakaz dokonywania przez Bank Narodowy rejestracji uczestnika międzynarodowego systemu płatniczego, instytucji płatnika, będąca rezydentem państwa obcego;
- 15) zakaz zwiększania wielkości kapitału zakładowego w spółkach, przedsiębiorstwach, bankach, w których przedstawiciel obcego państwa posiada ponad 10% kapitału zakładowego lub posiada wpływ na zarządzanie i działalność prowadzoną przez osobę prawną;

III) Ograniczenia związane z działalnością międzynarodową:

- 16) wstrzymanie międzynarodowych umów, na których obowiązywanie (obowiązek wykonania) wyraziła zgodę Rada Najwyższa Ukrainy;
- 17) wstrzymanie umów handlowych, wspólnych projektów i programów przemysłowych w określonych sferach, szczególnie w sferze bezpieczeństwa i obrony;
- 18) odmowa wydawania wiz dla rezydentów państw obcych oraz unieważnienie wcześniej wydanych wiz, stosowanie innego rodzaju zakazów ograniczających wjazd na terytorium Ukrainy;
- 19) odwołanie oficjalnych wizyt, posiedzeń, negocjacji w sprawie zawarcia umów lub porozumień;
- 20) pozbawienie nagród państwowych, innych form wyróżnienia, przyznanych przez Ukrainę;

IV) Inne ograniczenia:

- 21) zaprzestanie wymiany kulturalnej, współpracy naukowej, kontaktów w dziedzinie edukacji oraz sportu, realizacji programów rozrywkowych z udziałem państw obcych i zagranicznych podmiotów prawnych;
- 22) zakaz prowadzenia działalności przez partie, ruchy i inne organizacje społeczne oraz fundacje;
- 23) inne sankcje odpowiadające zasadom ich stosowania, określone w niniejszej Ustawie.

Propozycje w zakresie stosowania sankcji, a także odwoływania i dokonywania zmian, są wnoszone do Rady Bezpieczeństwa Narodowego i Obrony Ukrainy za pośrednictwem:

- 1) Rady Najwyższej Ukrainy;
- 2) Prezydenta Ukrainy;
- 3) Gabinetu Ministrów Ukrainy;
- 4) Banku Narodowego Ukrainy;
- 5) Służby Bezpieczeństwa Ukrainy.

Rada Bezpieczeństwa Narodowego i Obrony Ukrainy podejmuje stosowną decyzję, która zgodnie z ukraińskim ustawodawstwem, zostaje wprowadzona w życie poprzez dekret Prezydenta Ukrainy. Decyzja jest wiążąca. W decyzji zostaje wskazany okres stosowania sankcji (za wyjątkiem przypadków, kiedy stosowanie sankcji prowadzi do utraty poszczególnych praw i ma charakter stały).

Zdaniem rządu, przyjęcie tej ustawy pozwoli na stworzenie mechanizmu niezwłocznego i skutecznego reagowania na istniejące i potencjalne zagrożenia dla interesów kraju i bezpieczeństwa narodowego państwa, wśród których należy wymienić następujące: wrogie działania, zbrojna napaść innych państw lub tworów niepaństwowych, wyrządzenie szkody na życiu lub zdrowiu ludności, uprowadzenie zakładników, uwłaszczenie dokonane na terytorium Ukrainy, spowodowanie strat majątkowych i powstanie przeszkód dla stabilnego rozwoju gospodarczego i pełnoprawnej realizacji przez obywateli Ukrainy należnych im praw i swobód.

Oczekuje się, że projekt tej ustawy zostanie w całości przyjęty przez nowy Parlament Ukrainy we wrześniu lub październiku 2014 roku. Dowód na to stanowią oczekiwania ekspertów i publiczne oświadczenia Premiera Ukrainy Yatsenyuka przedstawione w programie „Odrodzenie Ukrainy: plan działań”.

Do projektu ustawy rząd wniósł propozycje związane z ograniczeniem działalności mediów:

- 1) ograniczenie lub zaprzestanie świadczenia usług pocztowych;
- 2) zakaz lub ograniczenie retransmisji kanałów telewizyjnych i radiowych;
- 3) zakaz korzystania z częstotliwości radiowych należących do Ukrainy;
- 4) ograniczenia lub zaprzestanie działalności przez media (w tym w Internecie);
- 5) ograniczenia lub zakaz produkowania bądź rozpowszechniania wyrobów typograficznych oraz innych materiałów informacyjnych;
- 6) ograniczenie lub zaprzestanie świadczenia usług telekomunikacyjnych i wykorzystania powszechnych sieci telekomunikacyjnych.

Jednak pod wpływem nacisków międzynarodowych organizacji obrony praw człowieka i przedstawicieli mediów rząd wprowadził zmiany w projekcie Ustawy, wykluczając je z projektu.

W celu uzyskania bardziej szczegółowych informacji, prosimy o kontakt:

Victor Maziarchuk, victor.maziarchuk@odfoundation.eu

Fundacja Otwarty Dialog